

O Tribunal Internacional sobre as sancións dos Estados Unidos contra a República de Cuba

dita a seguinte sentenza:

As amplas sancións políticas e económicas impostas á República de Cuba desde 1960 ata agora violan o dereito internacional. Estes inclúen, sobre todo, os artigos 2.4 e 2.7 da Carta das Nacións Unidas sobre a protección da soberanía, a autodeterminación e a prohibición de intervención, os artigos da Declaración Universal dos Dereitos Humanos (DUDH) de 1948 e o Pacto Internacional de Dereitos Económicos, Sociais e Culturais (PIDESC) de 1966, así como as disposicións da Organización Mundial do Comercio (OMC) sobre a protección da liberdade de comercio e numerosos principios do Tratado da Unión Europea (TUE, Tratado de Maastricht).).

Fondo do caso

en.

Desde 1960, EEUU construíu unha rede cada vez máis ampla de sancións contra todos os ámbitos da vida social en Cuba, que afectan profundamente ás condicións de vida da poboación cubana. Partindo da "Lei de Comercio co Inimigo" de 1917, o goberno dos Estados Unidos promulgou unha serie de leis e regulamentos posteriores á revolución en Cuba en 1959. Estes inclúen a "Lei de Asistencia Exterior" de 1961, o "Regulamento de Control de Activos Cubanos" de 1993, a "Lei de Democracia Cubana" de 1992, a chamada "Lei Torricelli", a "Lei de Liberdade Cubana e Solidariedade Democrática" de 1996, a denominada "Lei Helms-Burton" e a "Reforma das sancións comerciais e mellora das exportacións" de 2000. O obxectivo de todas estas medidas era destruír os logros sociais, económicos e culturais da revolución de 1959. Xa en 1960, Lester Mallory, subsecretario de Estado adxunto para Asuntos Interamericanos, articulaba abertamente a estratexia da administración estadounidense: o obxectivo era debilitar a vitalidade da economía cubana, provocar fame e desesperación e sementar o descontento para facilitar o cambio de réxime. Literalmente: *"Deberíanse emprenderse con prontitude todos os medios posibles para debilitar a vida económica de Cuba"*

[...][ao] *negar diñeiro e subministracións a Cuba para diminuír os salarios monetarios e reais, para provocar fame, desesperación e derrocamento do goberno*". Estes principios criminais guiaron a política de sancións dos Estados Unidos contra Cuba ata hoxe.

O Tribunal escoitou numerosas testemuñas e reuniu amplas probas ao longo de dous días de vista. Escoitou a acusación detallada e examinou os argumentos en defensa da Administración estadounidense acusada. Presentouse con numerosos exemplos das profundas intervencións das sancións en case todos os ámbitos da vida social, dando a impresión dun bloqueo total de Cuba con restricións cada vez máis novas. A única flexibilización das viaxes e as transferencias de diñeiro desde e cara a Cuba baixo o presidente Barak Obama foi levantada de novo pola Administración de Donald Trump e reforzada con novas medidas. Incluso o cambio ao goberno do presidente Biden non trouxo alivio.

As sancións afectan a todo o sector económico e financeiro e están dirixidas á soberanía tecnolóxica de Cuba, vital para o desenvolvemento económico e o acceso ás innovacións tecnolóxicas. As transaccións internacionais de pagamento están pechadas para Cuba, como demostra a práctica actual mostrada no contexto deste Tribunal. Ningún país se enfronta a un proceso de modernización tecnolóxica nestas condicións.

As sancións causaron o prexuízo máis grave a todo o sector sanitario público. O sistema sanitario de Cuba gañou o recoñecemento mundial pola súa exemplar atención á poboación, pero tamén polos destacados resultados da súa investigación e industria farmacéutica.

procesos. Os efectos extraterritoriais do bloqueo dificultaron e moitas veces imposibilitaron a importación de compoñentes necesarios para a produción de medicamentos así como a cooperación médica internacional. Durante o período de abril de 2019 a marzo de 2020, o bloqueo estadounidense provocou no sector sanitario unhas perdas por valor de 239 millóns 803 mil 690 dólares, o que supón case 80 millóns máis que as perdas rexistradas no período anterior á pandemia de COVID-19.

O bloqueo provocou unha redución cada vez maior da subministración de combustible, o que non só dificulta todos os esforzos de progreso industrial, senón que tamén encarece o abastecemento diario para a poboación. Isto tamén se nota con forza no agro, para o que as sancións teñen consecuencias dramáticas, xa sexa na importación de fertilizantes e herbicidas ou no funcionamento do sistema de rega.

O sector educativo, recoñecido internacionalmente como exemplar, tampouco se libra das sancións. Dificulta gravemente todas as oportunidades de educación en liña, dificulta o intercambio internacional e a provisión de escolas e universidades do equipamento e material didáctico necesarios debido á falta de moeda estranxeira. O bloqueo ao sector das telecomunicacións e das tecnoloxías da información repercute negativamente nas posibilidades dos cubanos de contar cunha infraestrutura axeitada, maior acceso a Internet e informatización.

En xeral, as probas recollidas de testemuñas, vídeos e documentos deron a impresión dun ataque concentrado contra as estruturas básicas da sociedade cubana, os seus medios de vida e as súas capacidades de desenvolvemento, único e sen precedentes na historia pola súa duración e alcance.

II.

Esta práctica de sancións contra a República de Cuba vulnera o dereito internacional en todos os aspectos. Así o recoñeceu tamén recentemente a Asemblea Xeral da ONU nas súas resolucións do 23 de xuño de 2021 (A/RES/75/289) e do 3 de novembro de 2022 (A/RES/77/7) e o 4 de novembro de 2023 a petición de Cuba (A/78/L.5) e pediu ao goberno dos Estados Unidos que derroque as súas leis.

1. As sancións violan claramente a soberanía de Cuba, que está protexida polo artigo 2.1 da Carta das Nacións Unidas, e a prohibición de intervención segundo o artigo 2.4 e 7 da Carta da ONU.

O 4 de novembro de 2023, a Asemblea Xeral das Nacións Unidas, por unha abrumadora maioría de 287 votos en contra, 2 en contra e 1 abstención, pediu aos estados por 31ª vez que "se absteñan de *promulgar e aplicar leis e medidas do tipo ás que se refire o preámbulo do presente resolución* [Lei Helms-Burton]". A resolución baséase na clara decisión de que as sancións unilaterais son ilegais se os seus efectos superan un certo nivel de gravidade. Aínda que este limiar non está definido, a duración, alcance e obxectivo das sancións non deixan dúbidas. en canto á súa ilegalidade.

Estados Unidos tampouco pode invocar motivos de xustificación. As sancións non poden considerarse unha reacción a condutas que violan o dereito internacional. Se se trata da nacionalización tras a revolución dos inmoables propiedade de cidadáns estadounidenses, foi conforme ao principio de soberanía de cada estado sobre os seus recursos naturais (UNGV Res. 1803v. 14 de decembro de 1962) e estaba xustificada. Ademais, a Lei Helms-Burton e as sancións perseguen expresamente

obxectivos completamente diferentes, que non teñen por obxecto a restitución ou a indemnización, senón o cambio de réxime. Tampouco EEUU pode invocar a protección da seguridade do seu estado. Aínda que EE.UU. colocou a Cuba nunha lista de estados que supostamente apoian o terrorismo, nunca foi ameazado por Cuba.

2. As sancións impostas por EEUU a Cuba tamén vulneran numerosos dereitos humanos, en particular os contidos no "Pacto de Dereitos Económicos, Sociais e Culturais" da ONU.

(PIDESC) de 1966. Estes dereitos son tan vinculantes e obrigatorios como os dereitos políticos e civís. Xa en 1997, o Comité de Dereitos Económicos, Sociais e Culturais afirmou que as medidas económicas unilaterais *"moitas veces provocan perturbacións importantes na distribución de alimentos, produtos farmacéuticos e subministracións de saneamento, poñen en perigo a calidade dos alimentos e a dispoñibilidade de auga potable, interfíren gravemente". co funcionamento dos sistemas básicos de saúde e educación, e menoscaban o dereito ao traballo"*.

As probas demostraron que estas consecuencias daniñas ocorreron na vida dos cubanos. Isto significa que se vulnera o dereito ao traballo (Art. 6 PIDESC) en condicións xustas e favorables cun salario que permita unha vida digna (Art. 7, 11 PIDESC). Como consecuencia da inflación, só entre xaneiro e outubro de 2022, o prezo medio da cesta de bens e servizos aumentou case un 29%. De outubro de 2021 a outubro de 2022, a inflación aumentou case un 40 %. Nesta situación, non só xoga un papel fundamental a inflación importada polos prezos do mercado mundial, senón fundamentalmente a falta de dispoñibilidade de moeda estranxeira, agravada polos efectos intensificados do bloqueo e a procura incesante do goberno estadounidense de todas as fontes de ingresos do país. .

Do mesmo xeito, o dereito á saúde (Art. 12 PIDESC) vese vulnerado permanentemente pola obstrución da importación de equipamento médico para clínicas e produtos farmacéuticos para a elaboración de medicamentos propios.

O dereito á educación (Art. 13 PIDESC) e o dereito á ciencia e á cultura (Art. 15 PIDESC) tamén están gravemente en perigo e prexudicados pola falta de equipamento e material didáctico e o impedimento do contacto internacional científico e cultural.

A diferenza de todos os membros da UE, nin EEUU, Cuba nin a UE ratificaron o PIDESC.

Non obstante, existe un consenso na comunidade académica internacional en que estes dereitos humanos tamén son vinculantes para os estados e confederacións de estados en base ao dereito consuetudinario.

3. As sancións teñen como obxectivo restrinxir o comercio de Cuba con outros estados, bloquear a importación e exportación de bens de primeira necesidade e destruír as transaccións financeiras. Polo tanto, contradín numerosas disposicións do dereito comercial internacional tal e como se codifica na lei da OMC. Por exemplo, o art. O XI do Acordo Xeral sobre Aranceis e Comercio (GATT) de 1947, do que os EUA son parte, prohíbe a restrición das importacións e exportacións. Tamén está prohibida a conxelación de activos e a restrición de transferencias e pagamentos internacionais. Art. O apartado 2 do III dos "Artigos do Acordo do Fondo Monetario Internacional" do 22 de decembro de 1945 tamén estipula que os membros deben absterse de todas as restricións de pagamento actuais e prácticas monetarias discriminatorias. Art. XVI (1) O AGCS estipula que os membros da OMC, como EE. UU., deben conceder ás persoas físicas a liberdade de circulación en varios sectores de servizos. Tamén aquí hai excepcións por razóns de intereses esenciais de seguridade (Art. XIV *bis* GATS), pero estas non se aplican a EE.UU. en relación con Cuba. Nin as actividades militares, políticas nin económicas de Cuba posan

unha ameaza para os EUA. Por último, EE.UU. négase a utilizar o sistema de solución de controversias previsto para as disputas comerciais no sistema da OMC, que está expresamente previsto no art. III parágrafo 7 do Anexo 2 do GATT de 1994 "*Entendimiento sobre normas e procedimientos que regulan a solución de controversias*", que establece expresamente que "[...] *en ausencia dunha solución mutuamente acordada, o primeiro obxectivo do mecanismo de solución de controversias é normalmente para asegurar a retirada das medidas en cuestión [neste caso, o bloqueo] se se considera que estas son incompatibles co disposto nalgún dos acordos amparados*". A EEUU nunca lle interesou unha solución pacífica aos asuntos en litixio, xa que quería debilitar a economía de Cuba para derrocar o goberno.

4. As sancións contra Cuba teñen efectos de amplo alcance nas empresas e estados extraterritoriais, xa sexa no ámbito do comercio, das finanzas, dos investimentos ou do turismo. Nas súas reiteradas resolucións que reclaman o levantamento das sancións dos Estados Unidos, a Asemblea Xeral da ONU citou en particular a Lei Helms-Burton, xa que se dirixe aos "*efectos extraterritoriais dos cales a soberanía doutros Estados, os intereses lexítimos ou as persoas baixo a súa xurisdición e a liberdade de comercio e navegación*" (UN DOC A/RES/74/7). En 1996, a UE tamén condenou as leis e regulamentos con efecto extraterritorial como unha violación do dereito internacional, xa que interfieren na soberanía dos estados estranxeiros en violación da prohibición de intervención. Coa súa denominada resolución de bloqueo (Regulamento (CE) no 2271/96 do Consello, do 22 de novembro de 1996), mesmo prohibiu ás empresas europeas o cumprimento das medidas extraterritoriais, declarando todas as decisións xudiciais estranxeiras baseadas nos efectos a terceiros de as leis de sancións son nulas de pleno dereito e decidiron un dereito á indemnización por danos e perdas con base nestas leis.

As medidas legais con efectos extraterritoriais tamén violan os principios centrais de Maastricht, por exemplo os números 3 e 4: "*Todos os estados tamén teñen obrigas extraterritoriais de respectar, protexer e cumprir os dereitos económicos, sociais e culturais*" e o número 13: "*Os estados deben desistir de actos e omisións que crean un risco real de anular ou menoscabar extraterritorialmente o goce dos dereitos económicos, sociais e culturais*". Finalmente, o Principio número 22 esixe expresamente: "*Os Estados deben absterse de adoptar medidas, como embargos ou outras sancións económicas, que supoñan a anulación ou menoscabo do goce dos dereitos económicos, sociais e culturais [...]. Os Estados deben absterse en todo circunstancias derivadas de embargos e medidas equivalentes sobre bens e servizos esenciais para cumprir as obrigas fundamentais*".

Segundo o Dereito Penal Internacional codificado no Estatuto de Roma de 1998, son crimes de lesa humanidade aqueles que constitúen ataques xeneralizados ou sistemáticos contra poboación civil. Estes son o exterminio, a escravitude, a deportación ou expulsión forzosa, a privación da liberdade física e intelectual, a persecución dun grupo por motivos políticos, raciais, étnicos ou nacionais, etc. Aquí, o bloqueo, aínda que eles o chamen de embargo ou sancións, socava o vidas, liberdade, dereitos e dignidade e é un crime contra a humanidade.

Os bloqueos son unha das formas de guerra máis traizoeiras, ilegais e ilexítimas, aínda que invoquen os tratados e a lei internacionais para camuflar a súa acción.

Segundo o art. II da Convención de Xenebra de 1948 para a prevención e a sanción do crime de xenocidio, parágrafo c, "*Inflixir deliberadamente ao grupo condicións de vida destinadas a provocar a súa destrución física total ou parcial*", é un acto de xenocidio.

O impacto dramático e enorme das mencionadas leis e normativas, mantidas durante máis de 60 anos; tamén demostra que ningún bloqueo foi tan completo, duradeiro e brutal contra un pobo como o que mantiveron os Estados Unidos contra

Cuba. O bloqueo resultou directa e indirectamente na perda de numerosas vidas humanas e a decisión de EEUU de manter este bloqueo ata que o pobo cubano decida non inclinarse. destrución física polo menos en parte do pobo cubano.

Tal actitude podería supoñer un crime de xenocidio.

5. Dado que as numerosas sancións e as leis estadounidenses nas que se basean son ilícitas, deben ser abolidas. EEUU debe pagar unha indemnización polos danos causados ao Estado cubano, ás súas empresas e aos cidadáns.

Bruxelas, 17 de novembro de 2023

Norman Paech, Suzanne Adely, Ricardo Avelãs, Daniela Dahn, Simone Dioguardi, Dimitris Kaltsonis